

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE.

Člani Zadružne zveze dobivajo list brezplačno.
Cena listu za nečlane po štiri krone na leto; za pol leta dve kroni;
za četrto leta eno krono; posamezne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratom po 20 h od enostopne petit-vrste, za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 216.

V Ljubljani, 10. avgusta 1904.

Poštno-hran. št. 864.846

ZADRUGA

Nova „Gospodarska zveza“.

C. kr. deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani odredilo je s sklepom z dne 4. avgusta 1904

Firm. 713
Zadr. III.156/1

Vpisati je v zadružni register firma:

„Gospodarska zveza, centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani, reg. zadrugo z omejeno zavezo“ in nemški: „Volkswirtschaftlicher Verband, Centrale für gemeinsamen Bezug und Absatz in Laibach, reg. Genossenschaft mit beschränkter Haftung“.

Zadruga se opira na zadružna pravila z dne 16. junija 1904, ima svoj sedež v Ljubljani in namen:

1.) za svoje člane po njihovem naročilu in na njihov račun nakupovati vse gospodarske potrebščine; posebno pa umetna gnojila, krmo, semena, živino, stroje, orodje, snovi za pokončanje škodljivcev itd. — izjemoma te potrebščine na svoj račun nakupovati in je svojim članom prodajati, — dalje take kupčije posredovati;

2.) za svoje člane po njihovem naročilu in na njihov račun nakupovati vse gospodinjske potrebščine — izjemoma pa tudi na svoj račun in je svojim članom prodajati — dalje take kupčije posredovati;

3.) kmetijske pridelke in izdelke svojih članov po njihovem naročilu in na njihov račun spravljati in prodajati; posebno pa na račun članov ali na svoj račun prevzeti dobavo takih pridelkov in izdelkov za državo, deželo, okraje, občine, družbe in druge velike odjemalce; dalje take kupčije posredovati;

4.) oskrbeti si v dosegu teh namenov potrebne stavbe in tehnične naprave in si pridobiti morebiti potrebne koncesije;

5.) Napraviti podružnice in skladišča.

Visokost zadružnega deleža se določi na 20 K in 2 K. Vsaka zadruga mora vplačati za vsakih 30 članov 1 delež po 20 K.

Vsak drug član mora imeti vsaj jeden delež po 2 K, a jih more imeti tudi več, če načelstvo dovoli — oziroma jih mora imeti toliko, kakor načelstvo določi — a ne čez 50.

Zaveza zadružnikov je omejena:

Vsak član jamči za zadružne zaveze poleg s zneskom svojih deležev tudi še z nadaljnim deseterkratnim zneskom istih.

Načelstvo obstoji iz predsednika, njega namestnika in 4 odbornikov, katere izvoli občni zbor za 3 leta.

Tačasni udje načelstva so:

1.) Josip Jeglič, posestnik v Ljubljani, predsednik.

2.) Dr. Josip Kržišnik, dekan v Trnovem, podpredsednik.

3.) Anton Belec, župan v Št. Vidu,

4.) Ivan Kastelic, ravnatelj „Ljudske posojilnice“ v Ljubljani,

5.) Fran Pengov, mestni kapelan v Kranju,

6.) Ivan Rakovec, upravnik v Ljubljani, — odborniki.

Načelstvo podpisuje v imenu zadruge tako, da se podpišeta pod firmo zadruge predsednik ali podpredsednik ter še en član načelstva ali pa poslovodja per procura.

Svoje sklepe razglasa načelstvo v listu „Narodni gospodar“, ki ga izdaja „Zadružna zveza“ v Ljubljani, po potrebi pa tudi v drugih listih in na kak drug način n. pr. potom okrožnic.

Dan, ura, kraj in dnevni red občnega zbora razglasiti je 14 dni prej v listu „Narodni gospodar“, v glasilu „Zadružne zveze“ v Ljubljani, v katerem se razglasajo tudi vsa druga razglasila zadruge.

Z novo „Gospodarsko zvezo“ dobile so slovenske nadenarne zadruge prepotrebno jim centralo za njih poslovanje.

„Zadružna zveza“ za svoje članice ne oskrbuje nikakih trgovskih poslov, pač pa za vse pri njej včlanjene zadruge, posojilnice in druge zadruge, — zakonito revizijo, denarno sporavnavo, in druge po zakonu dopustne, razmeram slovenskega zadružništva primerne posle.

Pozivamo toraj vse pri nas včlanjene nedenarne zadruge, da prijavijo takoj novi „Gospodarski zvezi“ svoj pristop — če tega že niso storile — ker je to za njih redno poslovanje neobhodno potrebno.

Zadružna izobrazba.

Temeljna misel, na koji sloni celo naše kmečko zadružništvo, je ta, da navajamo kmečko prebivalstvo k točnosti in natančnosti v gospodarstvu in ga tako usposobimo zboljšati svoje gospodarsko stanje s pametnim izkoriščanjem onih sredstev, ki jih je spravila skupaj skupna pridnost in varčnost. To obče koristno misel je treba uresničiti, ako hočemo, da bodo imele naše zadružne težnje kak vspeh. Vsaka podpora zadružništva od zunaj bi bila zastonj, ako bi ne prispevali zadružniki sami z izpopolnitvijo svojih gospodarskih zmožnostij k vspehom naših zadružnih naprav; s tem še-le zadobi naša organizacija poseben in pravi pomen kot delo samopomoči.

Povsodi, kjer smo doživeli kak „krah“ pri naših zadrugah, je bil poleg neprestanega hujskanja nasprotnikov zadružništva v nekaterih slučajih vzrok propada največkrat lahkomišljenost, pomanjkanje vestnega izpolnovanja zadružniških dolžnosti, semtertje morda tudi preveliko zaupanje kmetov v svojo moč. Vdeležba pri zadružnem delu zahteva brez dvojbe precejšnje mero nesebičnosti in samozatajevanja. Toda ali ne bo mogoče najti teh kreposti pri našem kmetu, kateremu se ne prestando ponavlja modri nauk

o udanosti v usodo in zadovoljitvi s svojim stanom? Kdor je vaje leto za letom neumorno rezati trde brazde v zemljo, ne vedoč, je-li ne pride neke nočce britka slanica ali poletnega popoldne črn oblak zavrt v plašč s točo in mu ne zdrobi vsega težkega dela, ta bo imel gotovo tudi dovolj vztrajnosti, da spravi spotu vse zapreke, ki ga ločujejo od smotrov, ki si jih je postavil v zadružništvu. Treba le kmeta neprestano vzpodbujati k temu.

Delo v zadružništvu zahteva mnogo večjo vestnost, natančnejši red v denarnih zadevah, kot je navajen kmet v svojem domačem gospodarstvu. Kajti tu ne gre, ako se pokaže kak primanjkljaj iz enega mošnjčka, ampak vsi morajo poseči v žep in doplačevati.

Ker zadeva osebne sposobnosti in zadružniške znanosti, se bo moral naš kmet še marsičesa naučiti, da bo mogel svoje zadružniške dolžnosti popolnoma izpolnovati. Toda tudi to se bo posrečilo. Saj koliko časa pa je od tega, odkar so potegnili našega kmeta v sedanje denarno gospodarstvo? Še se spominjamo časov, ko kmetu ni bilo potreba zamenjati svojega žita za zvenketajoče peneze, da plača davke, ko je še vse, kar je potreboval v domačem gospodarstvu za hrano in obleko pridelal doma, doma našel, zmlél, spekel in pripravil, spredel in stkal in sešil.

Časi so se izpremenili, kajti kolo časa se ne da zavirati. Pota in ceste se vijejo vedno globlje skozi gozde in travnike in šina za šino se stika, da more drdrati železni konj do zadnje kmečke vasi. Tako si je izkopal tudi tekoči denar prosto strugo noter do kmečkega dvorišča. Tu se ne da nič več spreminjati in zasipati. Toda po istih stezah, ki dovajajo v deželo denar, so se priteple k nam tudi preje neznane življenjske potrebe, prihaja k nam tuje žito in nam vhaajo posli od doma. Stroški so postali večji, cena deželnim pri-

delkom je pala in plačila za delavce so narasla. Seveda se tudi dolgovi zdaj lažje delajo nego popreje. Na ta način se je kmet najpreje seznanil z nevarno platjo novodobnega denarnega prometa. Na te nove razmere se mora šele navaditi in zadružna organizacija mu hoče biti pri tem v podporo in pomoč.

Ako hočemo to organizacijo s pridom izkoristiti v boju za obstanek, treba je kmečko ljudstvo na razne načine k temu navajati.

Zanimanje za zadružna podjetja in razumevanje zadružniških dolžnostij je treba vzbujati že v mladini. Že v ljudski šoli bi se morala vzbujati smisel za obče koristno delovanje, za pravičnost in red v lastnem gospodarstvu, kakor tudi v službi za splošno blaginjo. Na ta način bo mogoče, obrniti pozornost vsega kmetijstva na pomen zadružništva. Ravno v ljudski šoli se ponuja pri računstvu, pri jezikoznanstvu itd. pogostoma prilika za izpolnjevanje te naloge. Na Angleškem imajo posebne tečaje v katerih se otroci zadružnikov podučujejo o zgodovini zadružništva, o zadružniškem delovanju, knjigovodstvu i. t. d.

Ravno tako je treba pri raznih zborovanjih, pri kmetijskih shodih i. t. d. tudi na odraščene vedno in vedno vplivati z živo besedo, da se jim odpro oči, kaj da je smoter in namen zadružne organizacije, katere so pravice in dolžnosti zadružnikov.

Posebni tečaji se morajo pa napravljati za one ljudi, ki so za zadružno misel že pridobljeni in ki imajo spolnovati bolj važno nalogo v zadružni organizaciji. Naša Zveza je pred leti bila uprizorila par takih tečajev in jih bode spet priredila, ker če kje, je ravno v zadružništvu treba zmirom poduka in poduka. Nemško zadružništvo nas k temu močno vzpodbuja.

Državna zveza nemških zadrug v Darmstadtu je namreč sklenila ustanoviti kmetijsko zadružno šolo.

Ta šola bo začela svoje delovanje s tem, da bo prirejala zadružne tečaje za uradnike in poslovođe pri zadrugah in zraven tega bo prirejala tudi posebne tečaje za posamezne panoge kmetijskega združništva. Pri tem bo skušnja učila, kako naj se uredi učni načrt bodoče zadružne šole.

Prvi taki 5tedenski tečaj bo septembra-oktobra letos v Darmstadtu.

Učni načrt je sledeči:

1.) Zgodovina, organizacija, splošna načela kmetijskega združništva s posebnim ozirom na splošno državno zvezo. 12 ur.

2.) Zadružno pravo. 10 ur.

3.) Nauk o združni in trgovski upravi

a.) centralnih blagajen in Rajfajzenovih posojilnic, 6 ur,

b.) gospodarskih zvez, nakupovalnih in prodajalnih zadrug, 5 ur,

c.) mlekerskih zadrug, 4 ure,

d.) drugih zadrug, 6 ur.

4.) Nauk o reviziji. 12 ur.

5.) Splošno in združno knjigovodstvo. 24 ur.

6.) Poznavanje deželnih pridelkov in trgovskega blaga. 10 ur.

7.) Denarstvo in kredit. 12 ur.

8.) Splošni nauk o združnem pravu. 12 ur:

a.) meščanski zakonik, 4 ure,

b.) trgovsko pravo, menično pravo, 5 ur,

c.) družabne oblike. 3 ure.

9. Železniški tarif. 2 uri.

10.) Pošta, brzojav in telefon, 2 uri.

11.) Organizacija in občevarje z oblastmi in javnimi korporacijami ki pridejo pri kmet. združništvu v poštev.

Kot dopolnilo teh nauk bodo služile praktične seminaristične vaje in vpeljava v poslovanje vzornih združnih organizacij.

Združeno slovensko združništvo bilo bi že dosti močno, da si uredi nekak združni poduk s sličnim učnim redom.

Prihodnja enketa slovenskega združništva bo se lahko bavila s

tem vprašanjem, saj res ni potrebno čakati, da nas prehiti združništvo katere druge avstrijske pokrajine.

— o —

Zavarovanje za živino.

„Vzemi v rokó,
Pred nesrečo glavó.“

Pri „Kroni“ je bila zadnjo nedeljo natlačeno polna velika soba in tudi stranska izbica z gosti. Že davno so hoteli Zlatovaščani ustanoviti zavarovalnico za živino, a doslej se niso mogli zediniti. Danes pa se je imelo odločiti „ali pojde ali pa se vse razdere“. Došli, gospod odposlanec Zadružne zveze mora vendar poznati kako čudodelno mazilce, ki edini needine, kroti protivnike, ki vliva pamet neumnim in ne pusti veljati „komarja“ kakega prevelikega modrijana za „slona“.

Pri shodu niti ni bilo potreba kakega uvodnega predavanja. Saj so bili vsi navzoči prepričani o koristi in potrebi stvari same; le v tem še niso bili popolnoma ene misli, kako naj bo društvo vravnano na znotraj.

V prvi vrsti je šlo za to, da pridobimo za stvar nekatere veleposestnike, živeče v naši soseski. Kakor znano, ima namreč oni živinorejec navadno najmanjše zgube, kateri svojo živino dobro krmi in ne rabi krav za delo. Posestniki gleštane živine morajo tedaj v primeri s svojimi zgubami plačevati mnogo previsoke prispevke zavarovalnim društvom. In ta osebni interes ali korist vodi večino velikih posestnikov, tako da se jih le malo izmed njih zavaruje.

Nasproti temu zelo sebičnemu postopanju je treba uvaževati, da ljubezen do bližnjega in splošna korist zapovedujejo drugače, da obvarujem malega kmeta škode.

Ako pogine posestniku 20 do 30 glav tekom 2—3 let eno živinče, ga zadene s tem zguba 1 do 2⁰/₀ ali 50. do 60. dela njegove vrednosti v živini. Ako pa pride gospodar, ki ima samo 3 do

4 repe v hlevu ob eno žival, tedaj zgubi naenkrat 20 do 30⁰/₀ ali ¹/₃ do ¹/₄ vse svoje živine. Tako zgube malega posestnika dostikrat popolnoma uničijo. Zavarovalnica za živino pa zmanjša njegovo zgubo in je zniža na letna 1 do 2⁰/₀, to se pravi, zavarovalnica porazdeli zgubo na mnogo let in na ta način je mogoče posestniku nositi škodo brez prevelikih težav.

Ako vprašamo po vzrokih, zakaj da je pal kmetič oderuhu v kremplje, tedaj slišimo večkrat, da je imel nesrečo pri živini, poginila mu je lepa kravica in on je kupil pri prekupcu (kar je prav za prav največja nesreča pri živini v hlevu) drugo na upanje.

Pa nahaja se tudi mnogo malih posestnikov, ki jih strašijo redni izdatki za živinsko zavarovalnico in ki toliko časa ne čutijo potrebe za redno prispevanje, dokler jim ob nesrečah priskakuje na pomoč usmiljenje someščanov.

Pri današnjem zborovanji so se vsi ti pomisleki hitro in brez težav umaknili boljšemu prepričanju. Občekoristni smoter podjetja je kmalu nagnil vse posestnike, da so se resno poprijeli zadeve. Samo kmet Nazadnik ni hotel o živinskem zavarovanji ničesar slišati. Trdil je, da dela zavarovanje ljudi neprevidne proti nevarnosti in lahko mišljeni krmijo in ravnaajo s svojo živino potem veliko menj skrbno. On da je vže tudi slišal, da se gode v krajih z živinsko zavarovalnico velike zlorabe. Mnogi ljudje kupijo včasih precej bolešno ali slabo živino ali pa si iščejo namenoma nesreče pri živini, samo zato, da bi napravili z odškodnino dobro kupčijo pri zavarovalnici. Da živinski prekupci postavljajo celo nalašč slabo živino v hleve zavarovanih posestnikov.

Nazadnik je dobil odgovor: „Takim zlorabam se je s primernimi določbami in strogim spolnovanjem združnih postav prav lahko izogniti. Prvo načelo društva mora biti, da zavarovanje samo ne sme

biti nikomur v naravnosten dobiček, ampak mora imeti namen, da nadomesti samo resnično zgubo. Iz tega vzroka se živina ne sme previsoko ceniti; tudi se zavarovancu v slučaju odškodovanja odtegne 10 do 20% kot lastna zguba in društvo plača odškodnino samo v slučajih, da ni gospodar zakrivil nesreče. Da se društvo enkrat za vselej obvaruje škode, se ne vsprejemajo za ude, ozir. izključijo iz društva oni, ki

1.) ne izpolnujejo svojih dolžnosti napram društvu,

2.) ki ne skrbijo za prosopeh društva ali mu celo kakorkoli škodujejo in

3.) oni, ki se jim dokaže vne-marnost pri oskrbovanju živine ali pa neusmiljenost do živine.

Da se preprečijo sleparije pre-kupcev in društvo obvaruje golju-fije, zato se ne sme v zavarovanje sprejeti živina, ki jo prekupei po-stavljajo začasno v hleve kmetom. Tudi vsako novo kupljeno živinče se sprejme v zavarovanje še-le 4 tedne po nakupu, pri boleznih, ki so našteje med cesarskimi napa-kami, se sme sprejeti živina v za-varovanje še-le po preteku dotične dobe.

Župan svari može, naj nikari preveč ne izpremenjajo pravil, ki jih predlaga g. odposlanec Zadr. zveze. Najpreje naj se vzprejmo pravila, ki jih je izkušnja vže sto-terno potrdila, kolikor moč neiz-premenjeno. Še-le ako bi se po daljšem obstoju društva pokazala potreba radi krajevnih razmer kako točko izpremeniti ali dopolniti, naj se to zgodi. Za enkrat pa naj si v tej zadevi še neskušeni možje zapišejo v spomin stari izrek, da ni lepo hoteti, da „jajce več ko puta ve“.

G. odposlanec Zadružne zveze dalje razlaga: „Društvo se tudi nima zlorabiti v ta namen, da bi udje prodajali bolno živino pod poroštvom in bi moralo na ta na-čin društvo dobro stati za poroštvo prodajalca. Posamezni kmet, ki je

imel žival morda več let v svojem hlevu in jo je sleherni dan opa-zoval, jo pač tako dobro pozna, da more z mirno dušo jamčiti zanjo, ako je bila do-prodaje zdrava. Ako je pa sumljiva kake bolezni, ki spada pod cesarske napake, potem se vendar ne more zahtevati od ostalih članov, da naj bodo s svo-jimi mošnjami za poroke, ako po-sameznik s premislekom proda tako žival pod poroštvom zavarovalnega društva.

Novo vsprejeti udje imajo še-le 4 tedne po sprejetji pravico zahte-vati odškodnino za morebitne ne-sreče. O sposobnosti novokupljenih živali za zavarovanje odločuje na-čelstvo in ako se o zdravju kake živali opravičeno dvomi mora dati spričevalo izprašan živinozdravnik.

Ako zboli ali pogine zavarovana žival, ki jo je pa dosedanji posestnik prodal ali zamenjal tekom postavne dobe za poroštvo in je zavarovanec sodnijsko obvezan povrniti škodo, tedaj povrne društvo do $\frac{4}{5}$ zavarovane svote. V tem slučaju je zavarovanec dolžan zadevo javiti takoj društvenemu načelstvu, kakor hitro zve za to, drugače zgubi pravico do odškod-nine. Za živino, ki se proda me-sarju, pa društvo ne daje odškod-nine (ali k večjemu 50 do 60% zavarovane svote), ako se meso ne sme prodajati, ker ni užitno. Zato člani pri prodaji živine za meso ne smejo dajati nikakega porošstva, to se pravi, morajo si ustmeno ali še bolje pismeno izgovoriti prostost vsakega porošstva. Mnogokrat so kmetje napačnega mnjenja, misleč, da se z molčanjem odtegnejo po-roštvu, dočim pa nastopi pri mol-čanju postavno poroštvo.

Gorniku se je ta določba zdela pretrda in neopravičena. Menil je: Ako kdo plačuje za kako žival leta in leta svoje prispevke, za to bi ga ne smeli pri prodaji pustiti, da pride morebiti v veliko škodo. Z Gornikom je bilo iste misli še mnogo drugih posestnikov in za to so sklenili sledečo določbo:

Ako proda ud društva zarovano govedo kakemu drugemu udu, tedaj ostane prodano živinče sicer zava-rovano, toda kupec in prodajalec morata oba to spremembo takoj naznaniti društvenemu tajniku, ki ima oskrbeti v društvenih knjigah potrebne vpise in spremembe.

Natančno vodstvo zavarovalne pole, nadzorovanje o številu živine, posebno pa neobhodno potrebno ogledovanje hlevov od strani uprav-nega sveta se je nekaterim kmetom zdelo dolgočasno in sitno. A na to moramo odvrniti, da ta naredba ni samo v korist društva, ampak da služi tudi v povzdigo živinoreje dotičnega kraja. Nemarni živino-rejci imajo vsaj kako nadzorstvo nad seboj in nepopoljšljivi se eno-stavno izključijo. To nadzorstvo tudi pripomore k temu, da udje redno krmijo in gleštajo svojo ži-vino in to je gotovo v prosopeh živinoreje in v povzdigo kmečkega blagostanja sploh.

(Konec pride.)

Zadruge za unovčenje živine na Nižjeavstrijskem.

Spodnjeavstrijski deželni odbor je dal napraviti načrt za ustano-vitev zadrug za unovčenje živine, v katerem se nahajajo sledeče do-ločbe:

1. Živinske zadruge se usta-navljajo na isti način, kot ostale zadruge, ki so pod nadzorstvom nižjeavstrijskega deželnega odbora, vporabljaajo splošna obstoječa pra-vila; pristopajo k zvezi kmetijskih zadrug na Nižjeavstrijskem, ki je tudi za te zadruge centrala.

2. Naloga in namen teh za-drug je posredovanje transporta in prodaje klavne živine (goveje, bravine in telet), kakor tudi vozue in molzne živine.

Ustanavljajo naj se v krajih, kjer se prodajajo večje množine živine, torej v krajih, kjer močno rede živino ali jo pitajo ali pa kjer so večji živinski semnji.

3. Zadruge naj obsegajo re-doma večji okoliš, da zamorejo

redno in stalno dodavati dovolj blaga. Vsak ud plača enkrat za vselej vstopnine 2 kroni, dalje najmenj en opravični delež po 10 K. Ako presega njegov promet na leto vsoto 400 K, tedaj je za vsakih nadaljnjih 400 K plačati en nov delež. Delež se lahko plačuje na obroke ali se odtegne od skupčka za prodano živino.

4. Zadruga posredujejo samo prodajo živine svojih članov.

5. Za pravilna naznanila, za pošiljanje živine na prodajno postajo in za občevanje med postajo in lastniki živine se določijo za posamezne ali tudi za več občin skupaj zaupni možje.

Na prodajno postajo se mora poslati živina s spremnicami, ki posamezne živali natančno zaznamujejo. Poleg tega pa je o odpošiljavi obvestiti tudi zadržno zvezo kot centralo.

6. Zveza nastavi strokovnjaka, ki posreduje proti določeni odškodnini za glavo prodajo. Ta strokovnjak je dolžan intervenirati tudi pri zadrukah na deželi, poročati posestnikom, kako stoji z živinsko kupčijo, kakšne so cene, koliko pitana živina se najbolje svetuje prodajati, pomagati mora tudi pri sestavljanju in pri nakladanju celih železniških živinskih transportov.

7. Skupiček, ki se je dosegel po odbitku naraslih stroškov in vpravnine se takoj nakaže posameznim gospodarjem.

8. Zveza dobiva upravne (režijske) pristojbine pri klavni živini:

a) pri pitani govedini in bravnini po 2°/_o prodajne cene;

b) pri živih teletih po 2 50 K za glavo. V teh pristojbinah so zapadeni: komisijska pristojbina, pristojbina za trud zveze, plača za gonjače in tržna pristojbina.

Ni pa zraven všteti troškov za morebitno krmljenje, transport itd.

9. Za posredovanje prodaje živine iz hleva dobi zveza 1°/_o prodajne cene kot pristojbino.

10. Zveza imenuje poseben odsek 5 mož, ki naj vodi in nadzoruje tozadevne zvezine posle.

Vzodbuda na polji mlekarstva.

Lansko leto je vložila neka nemško-češka mlekarska zadruga prošnjo na cesarsko namestništvo, ki naj bi spravilo na površje vprašanje oskrbovanja mest z mlekom, v tem smislu, ali bi ne kazalo uvažati v mesta samo mleko in druge mlečne izdelke iz mlekarne, to pa z ozirom na kvarjenje mleka in smetane in masla in z ozirom na to, da je mnogo živine tuberkulozne ali jetične. Mlekarna utemeljuje svoje predloge s tem, da je mleko iz mlekarne cenejše nego kmečko iz okolice, pri tem pa brez vsakih škodljivih kali, enakomerno in bolj tolsto, dalje veliko snažneje, okusneje, trpežneje in izdatneje. S tako prepovedjo okoličanskega mleka bi se zabranilo mnogo otročjih in drugih nalezljivih bolezni. Dalje bi imela taka prepoved za posledico ustanovitev mnogih zadržnih in zasebnih mlekarne in vsled tega bi se povzdignila železna in strojna obrt. Gospodar bi si prihranil veliko delavnih močij, ki bi jim ne bilo treba več letati dan za dnevom v mesto z mlečnim vožičkom in tudi pinjenje bi odpadlo! Slednjič bi bila mesta preskrbljena z dobrim pristnim surovim maslom. Vloga slednjič povdarja, da je avstrijskemu mlekarstvu pri pravilnem razvijanju in nekoliki podpori od strani oblasti odprto še neznano široko polje in da je treba le nekaj malega vzpodbude, da se ta doslej malo upoštevana stroka razvete.

Tako se našteva za vzgled, da obstoje v enem okrajnem glavarstvu na Češkem sedaj 4 mlekarne, ki so bile, ustanovljene brez vsake državne podpore na stroške in nevarnost svojih članov. Vsem štirim gre dobro, če tudi ni

v bližini nobenega večjega mesta. Ako pomislimo, da so samo v tem majhnem okraju (Deutsch-Gabel) štiri mlekarne in se jih bo nekaj gotovo še ustanovilo, in da so gospodarske razmere malih posestnikov po celem Češkem precej enake, tedaj smemo računati, da bi se v vseh 100 glavarstvih na Češkem lahko ustanovilo štiri do pet sto mlekarskih zadrug. Ako računamo mlekarne, kot jih delajo na Češkem na 70.000 K, tedaj bi znašali investirani stroški pri 600 mlekarnah K 28.000.000; od tega odpadeta dobri ²/₃ na strojno obrt. Poleg teh mlekarne bi se po mestih napravilo lahko še nekaj večjih, ki bi spravliali v denar mleko veleposestev z uspehom.

Vsakdo mora priznati, da tiči v teh izvajanjih mnogo dobrega zrnja.

Šesti zadržni kongres,

ki ga priredi mednarodna zadržna zveza (International Cooperative Alliance) v Londonu, vršil se bode pod predsedništvom grofa Aleksandra Károlyi v Budimpešti v poslopju ogrske kmetijske družbe Köztelek utza 8

od 5.—8. septembra 1904.

Predmeti posvetovanj:

1. Snovanje in poslovanje konsumnih zadrug v kmečkih in polkmečkih krajih. Referent: dr. H. Müller, glavni tajnik švicarske zadržne zveze.

2. Dolžnost države napram zadrugi: ali jo naj podpira — ali ne — in če, na kak način? Referent: grof Rocquigny, predsednik francoskega odseka mednarodne zadržne zveze.

3. Osredotočenje zadržnih kreditnih naprav po posredovanju centralnih zavodov. Referent: Caspers, glavni ravnatelj glavne zveze kmečkih zadrug v Nemčiji.

4. Pomankljivi razvoj zadržništva v pojedinah evropskih deželah: vzroki in pripomočki. Re-

ferent: Duca, vodja „creditul agricol“ na Rumunskem.

Dnevni red:

Ponedeljek, 5. septembra:

Ob 10. uri predpoldne seja osrednjega odbora,

ob 4. uri popoldne obisk raznih združnih naprav,

ob 6. uri zvečer: izlet na Széchényi breg in drugam. Sprejem vdeležencev v hotelu Hungaria.

Torek, dne 6. septembra:

Ob 9. uri predpoldne: prva seja,

ob 4. uri popoldne obisk nadaljnih združnih naprav,

ob 7. uri zvečer gledališka predstava.

Sreda, dne 7. septembra:

Ob 9. uri predpoldne: seja,

ob 4. uri popoldne obisk otoka Marjeta,

ob 6. zvečer svečana večerja na otoku Marjeta.

Četrtek, dne 8. septembra:

Ob 9. uri predpoldne seja.

ob 3. uri popoldne obisk skladišča v Monoru. Izlet.

Petek, dne 9. septembra:

Na vabilo srbskih zadrugarjev izlet v Beligrad.

Dr. H. Müller predaval bo tudi o razvoju zadruge s pomočjo slik.

Razstava bo odprta vse dni kongresa od 8. ure zjutraj do 7. ure zvečer.

Staraloka, h. i. p. (30. 7.)	K	3000.—	Št. Jernej, slov. p. (5. 8.)	K	3000.—
Sorica „ „ „ „	„	3340.—	B. Bistrica, h. i. p. „ „	„	687.—
Trebelno, „ „ „ „	„	1500.—	Cirknica, „ „ „ „	„	6000.—
Gorje, „ „ „ „	„	3000.—	Mokronog, okr. p. „ „	„	1200.—
Št. Jak. o. S. „ „ „ „	„	500.—	Vrhnika, h. i. p. „ „	„	4300.—
Št. Peter, „ „ „ „ (1. 8.)	„	5000.—	Z. Tuhinj, „ „ „ „	„	1500.—
Knežak, „ „ „ „	„	2000.—	Žiri, „ „ „ „	„	4000.—
Staritr. km. „ „ „ „	„	8000.—	Višnjagora, „ „ „ „	„	1000.—
Ribnica, „ „ „ „	„	6000.—	Fara, „ „ „ „	„	1600.—
Draga, „ „ „ „	„	1880.—	S. Križ p. L. „ „ „ „	„	2000.—
Št. Jur p. K. „ „ „ „	„	3200.—	„ „ „ „ „ „ „ „	„	2000.—
Cirknica, „ „ „ „ (2. 8.)	„	4000.—	B. Bistrica, „ „ „ „ (6. 8.)	„	6780.—
Češnjica, „ „ „ „	„	3500.—	Smlednik, „ „ „ „	„	348.—
Rečica, lj. „ „ „ „	„	10000.—	Žiri, „ „ „ „	„	2000.—
Horjul, „ „ „ „	„	500.—	Tržič, „ „ „ „	„	4000.—
Laško, „ „ „ „	„	800.—	Krka, „ „ „ „	„	4000.—
„ „ „ „	„	400.—	Preska, „ „ „ „	„	920.—
Trnovo, „ „ „ „	„	3000.—	Col, „ „ „ „	„	700.—
Rovte, „ „ „ „	„	1500.—	Borovnica, „ „ „ „	„	3000.—
Trebelno, „ „ „ „	„	1500.—	Dobropolje, „ „ „ „	„	5000.—
Višnjagor., „ „ „ „	„	500.—	Št. Rupert, „ „ „ „	„	500.—
Preska, „ „ „ „	„	558.—	Kandija, „ „ „ „	„	13000.—
Gorica cent. pos. „ „ „ „	„	15000.—	Jesenice, „ „ „ „	„	4500.—
Čatež, h. i. p. (3. 8.)	„	700.—	Češnjica, „ „ „ „	„	1800.—
Tržišče, „ „ „ „	„	2000.—	Vipava, „ „ „ „	„	3000.—
Kanal, okr. „ „ „ „	„	4000.—	Sorica, „ „ „ „	„	1800.—
Selce, „ „ „ „	„	2000.—	Čatež, „ „ „ „ (7. 8.)	„	100.—
Planina, „ „ „ „	„	1400.—	Buzet, dr. z. št. i. z. „ „ „ „	„	6000.—
Rova, „ „ „ „	„	1000.—	Škofjal. lj. h. i. p. „ „ „ „	„	2500.—
Fara pri K., „ „ „ „	„	800.—	Staraloka, „ „ „ „	„	3000.—
Št. Jur o. j. ž. „ „ „ „	„	1500.—	Sinčaves, „ „ „ „	„	3000.—
Črničrh, „ „ „ „	„	1000.—	Jesenice, „ „ „ „	„	1000.—
Ljubno, „ „ „ „	„	10000.—	Preddvor, „ „ „ „ (8. 8.)	„	159.—
P. Gradec, „ „ „ „ (4. 8.)	„	2100.—	Borovnica, „ „ „ „	„	1500.—
Selce, „ „ „ „	„	3000.—	Ig, „ „ „ „	„	1000.—
Št. Jur p. K. „ „ „ „	„	3000.—	Škofjaloka „ „ „ „	„	500.—
Trnovo, „ „ „ „	„	2000.—	Črničrh, „ „ „ „	„	1000.—
Vipava, „ „ „ „	„	4000.—	Rovte, „ „ „ „	„	1000.—
B. Bistrica, „ „ „ „	„	4165.—	Horjul, „ „ „ „	„	2000.—
Marnberg, „ „ „ „	„	500.—	Senožeče, „ „ „ „	„	800.—

Denarni promet.

Na tekoči račun so nam vposlali sledeči zavodi:

Črničrh, h. i. p. (24. 7.)	K	2000.—
Knežak, „ „ „ (25. 7.)	„	4000.—
Trnovo, „ „ „ „	„	7000.—
Marnberg, „ „ „ „	„	3000.—
Sevnica, „ „ „ „	„	48.20
Cirknica, „ „ „ (26. 7.)	„	2000.—
Smlednik, „ „ „ (27. 7.)	„	223.—
Št. Lenart, „ „ „ „	„	10000.—
S. Križ, p. L. „ „ „ (28. 7.)	„	1500.—
P. Gradec, „ „ „ „	„	1000.—
Gojzd, „ „ „ (29. 7.)	„	600.—

Pregled

denarnega prometa „Centralne blagajne“ za mesec maj 1904.

P r e d m e t	V l o g e				K r e d i t				Denarni promet
	vloženo		vzdignjeno		izplačano		povrnjeno		
	K	h	K	h	K	h	K	h	
Stanje 30. aprila 1904	3,134.770	31	—	—	3,077 604	07	—	—	7,179.059.66
V mesecu aprilu 1904	391 411	63	217 358	35	122 875	84	154 006	96	
Skupaj . . .	3,526 181	94	—	—	3,200 479	91	—	—	
Po odbitku.	217.358	35	—	—	154.006	96	—	—	
Stanje 31. maja 1904	3,308.823	59	—	—	3,046.472	95	—	—	

Denarni promet in bilance.

Hranilnica in posojilnica v Cerknem,

reg. zadruga z neomejeno zavezo, za enajsto upravno leto 1903.

Člani: koncem leta 1902 511, v l. 1903 pristopila 24, izstopilo 32; koncem leta 503 z vplačanimi deleži v znesku K 16.532—; odpovedano: 0.

Denarni promet: K 900.417-07.

Prejemki (Debet)			Izdatki (Kredit)			Imetje (Aktiva)			Dolgovi (Pasiva)		
K	h		K	h		K	h		K	h	
Blag. preost. l. 1902	10.359	75	Vzdignj. hran. vloge	163.462	01	Inventar	787	97	Deleži	16.532	—
Hranilne vloge . . .	196.698	09	Obr. hr. vlog vzdignj.	1.506	05	Posojila	389.348	85	Hranilne vloge s ka-	815.433	70
Vrnjena posojila . .	27.730	83	Dana posojila . . .	61.277	06	Zaostale obr. posojil	17.520	26	pitaliz. obrestmi .	585	19
Prejete obr. od dolžn	22.902	64	Upr. in uradni stroški	1.988	96	Naložen denar . . .	410.476	23	Predpl. obr. posojil	1.814	13
Deleži	852	—	Inventar	32	50	Obresti nal. denarja	13.367	65	Rezervni zaklad . .	3.974	26
Pristopnine	62	—	Vzdignjeni deleži . .	792	—	Gotov. 31. dec. 1903	8.061	25	Čisti dobiček . . .	1.222	93
Upr. in uradni prisp.	338	23	Naložen denar . . .	213.786	14						
Vzdignj. nal. denar .	190.044	78	Rent. dav. in nep. pr.	901	33						
Obresti nal. denarja	4.675	44	Obr. pos. povrnjene	48	20						
Zamudne obresti . .	575	40	Nagrade	660	46						
			Za dobre namene . .	1.153	—						
			Dividenda izplačena	570	20						
			Gotov. 31. dec. 1903	8.061	25						
	454.239	16		454.239	16		839.562	21		839.562	21

Hranilnica in posojilnica na Češnjici,

reg. zadruga z neomejeno zavezo, za peto upravno leto 1903.

Člani: koncem l. 1902 127, v l. 1903 prirastlo 18, odpadel 1, koncem leta 144.

Deleži: stanje začetkom leta K 254, v upravnem letu prirastlo K 36, odpadlo K 2, koncem leta K 288; odpovedano: 0.

Denarni promet: K 287.313-85.

Prejemki (Debet)			Izdatki (Kredit)			Imetje (Aktiva)			Dolgovi (Pasiva)		
K	h		K	h		K	h		K	h	
Deleži	36	—	Vrnjena izposojila .	30.500	—	Posojila	177.011	38	Deleži	288	—
Hranilne vloge . . .	74.578	81	Obresti od izposojil	478	79	Naložen denar . . .	704	—	Hranilne vloge s ka-	165.619	55
Vrnjena posojila . .	9.848	—	Deleži	2	—	Inv. prem. 10% odp.	304	51	pitalizov. obrestmi	28	14
Vrnjeni nalož. denar	6.730	43	Vzdignj. hran. vloge	61.309	98	Zaostale obr. posojil	704	30	Predp. obresti posojil	1.970	06
Obresti nal. denarja	89	87	Dana posojila . . .	43.681	—	Got. koncem l. 1903	1.433	31	Rezervni zaklad . .	78	76
Plač. obr. od posojil	8.113	07	Naložen denar . . .	89	87				Obresti rez. zaklada	1.002	50
Upr. in uradni prisp.	90	92	Inventar premični . .	20	57				Čisti dobiček . . .	11.118	61
Pristopnine	14	—	Obr. hr. vlog izplač.	1.143	08				Izposojila	51	88
Gotov. začetkom leta	3.254	37	Obr. hr. vlog kapital.	5.149	95				Neizterljivo posojilo		
Izposojila	41.618	61	Obr. pos. povrnjene	62	96						
			Upr. in uradni stroški	426	93						
			Rentni davek in ne-								
			posr. pristojbine . .	75	14						
			Gotov. 31. dec. 1903	1.433	31						
	144.373	58		144.373	58		180.157	50		180.157	50

Posojilnica v Pišecah,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, za dvajseto upravno leto 1903.

Člani: koncem leta 1902 727, v letu 1903 pristopilo 27, izstopilo 19; koncem leta 735 z vplačanimi deleži v znesku K 4.964—; odpovedano: 0.

Denarni promet: K 153.405-74.

Prejemki (Debet)			Izdatki (Kredit)			Imetje (Aktiva)			Dolgovi (Pasiva)		
K	h		K	h		K	h		K	h	
Blag. preost. l. 1902	308	60	Vzdignjene hranilne			Inventar	118	73	Deleži	4.964	—
Hranilne vloge . . .	17.618	97	vloge	15.239	05	Posojila	100.729	—	Obr. delež. na dolgu	513	—
Vrnjena posojila . .	40.289	—	Obr. hr. vlog izplač.	147	75	Zaostale obr. posojil	6.380	40	Hranilne vloge s ka-		
Plač. obr. od posojil	5.724	28	Dana posojila . . .	47.848	—	Naložen denar . . .	406	—	pitalizov. obrestmi	34.107	48
Deleži	154	—	Vrnjena izposojila .	5.700	—	Vrednost stavbišča .	1.715	60	Predpl. obr. posojil	175	08
Pristopnine	108	—	Deleži	132	—	Gotov. 31. dec. 1903	2.755	56	Izposojila	61.370	21
Upr. in uradni prisp.	226	86	Obresti od izposojil	3.197	21	Zguba leta 1903 . .	2.660	24	Dolg načelniku . . .	1.500	—
Izposojila	12.370	21	Prehodni znesek . .	352	28				Posebna rezerva . . .	6.436	62
Obresti nal. denarja	8	—	Kapitaliz. obresti . .	1.270	97				Splošna rezerva . . .	5.699	14
Prehodni zneski . . .	652	28	Obresti deležev . . .	18	—						
Za odpr. kamenje . .	107	—	Upr. in urad. stroški	1.098	88						
Povrnj. prid. davek .	79	13	Davki	80	95						
Posebna rezerva . . .	434	32	Nagrada načelnstvu .	240	—						
			Gotov. 31. dec. 1903	2.755	56						
	78.080	65		78.080	65		114.765	53		114.765	53

Ljudske hranilnice in posojilnice v Rečici,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, za peto upravno leto 1903.

Člani: koncem l. 1902 418, v upravnem letu pristopilo 21, izstopilo 26, koncem leta 413.

Deleži: začetkom l. 1903 K 2.090, v upravnem letu prirastlo K 105, odpadlo K 132; koncem l. K 2.063; odpovedano: 14

Denarni promet: K 416.107-83.

Prejemki (Debet)	K	h	Izdatki (Kredit)	K	h	Imetje (Aktiva)	K	h	Dolgovi (Pasiva)	K	h
Deleži	105	—	Deleži	132	—	Posojila	185.081	45	Deleži	2.063	—
Hranilne vloge s kapitaliz. obrestmi	146.765	82	Vzdignjene hranilne vloge	100 777	67	Naložen denar	186.753	44	Hranilne vloge s kapitaliz. obrestmi	384 782	15
Vrnjena posojila	27.432	—	Dana posojila	34.099	40	Inven pr. 10% odpis	415	94	Predpl. obr. posojil	48	19
Vrnjeni nalož. denar	17.000	—	Naložen denar	50 383	76	Zaostale obr. posoj	5.853	71	Rezervni zaklad	972	83
Obr. nal. denarja	7.383	76	Obr. hranilnih vlog izplačane	747	17	Gotov. 31. dec. 1903	10.933	01	Obresti rez. zaklada	43	74
Ppvrnj. preveč izpl. obr. hran. vlog	12	37	Obresti hranil. vlog kapitalizovane	14 395	13				Čisti dobiček	1.127	64
Plač. obr. od posojil	7.466	92	Obresti posojil povrnjene	6	52						
Upr. in uradni prisp.	172	22	Upr. in uradni stroški	1.803	44						
Pristopnine	27	—	Ren. dav. in nep pr.	242	32						
Got. začetkom l. 1903	7.155	33	Gotov. 31 dec. 1903.	10.933	01						
	213.520	42		213.520	42		389 037	55		389.037	55

Hranilnica in posojilnica na Vojskem,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, za drugo upravno leto 1903.

Člani: stanje začetkom leta 21, v upravnem letu prirastlo 7, odpadlo 0; koncem leta 28.

Deleži: začetkom leta K 42, v upravnem letu prirastlo K 14, odpadlo K 0, koncem l. K 56; odpovedano: 0.

Denarni promet: K 41.849-71.

Prejemki (Debet)	K	h	Izdatki (Kredit)	K	h	Imetje (Aktiva)	K	h	Dolgovi (Pasiva)	K	h
Deleži	14	—	Vzdignj. hran. vloge	4.427	76	Posojila	7.969	05	Deleži	56	—
Hranilne vloge	6.857	34	Dana posojila	3.619	11	Naložen denar	6 233	43	Hranilne vloge s kapitaliz. obrestmi	14.999	37
Vrnjena posojila	2 684	06	Naložen denar	12 133	43	Inventar z odp. 10%	217	57	Čisti dobiček	33	60
Vrnjeni nal. denar	10 872	56	Obr. hr. vlog izplač. kapit.	46	72	Zaostale obr. posojil	40	—			
Obresti nal. denarja	270	87	Rentni davek in neposr. pristojbine	512	47	Vrednost tiskovin	234	89			
Plač. obr. od posojil	277	16	Gotov. konec l. 1903	360	43	Izguba iz leta 1902	33	60			
Upr. in uradni prisp.	8	38				Gotov. koncem leta 1903	360	43			
Pristopnine	7	—									
Got. začetkom l. 1903	113	70					15 088	97		15.088	97
	21.105	07		21.105	07						

Mlekarska zadruga v Dolenjem Vrsniku,

registrovana zadruga z omejeno zavezo, za drugo upravno leto 1903.

Člani: koncem l. 1902 37, v upravnem letu pristopila 2, izstopilo 0; koncem leta 39 z vplačanimi deleži v znesku

K 414—; odpovedano 0.

Denarni promet: K 20.893-70.

Prejemki (Debet)	K	h	Izdatki (Kredit)	K	h	Imetje (Aktiva)	K	h	Dolgovi (Pasiva)	K	h
Blag. preost. l. 1902	259	22	Vrnjena izposojila	744	89	Terjatve na blagu pri zadružnikih	30	33	Deleži	414	—
Vplačani deleži	36	—	Izdatki za blago	6 628	68	Terjatve na blagu pri nezadružnikih	451	93	Izposojila	2 450	—
Izposojila	1 500	—	Delež pri Zadr. zvez.	20	—	Inventar nepremični	—	—	Dolg na blagu zadr.	488	96
Prejemki za blago	7 573	46	premični	32	46	Vred. nepremičnega inventarja	783	14	„ „ prem. inven. % od tega	850	—
Prehodni	495	20	Davki ?	8	25	Vrednost premičneg. inventarja	2 510	22	Rezervni zaklad	36	52
Za mlečne ročke	49	70	Upravni stroški	1 018	73	Vrednost na ročkah	19	—	Čisti dobiček	77	34
Upravni prispevki	19	16	Obresti od izposojil	72	17	Prehodni	6	—			
Podpora	800	—	Prehodni	501	20	Delež pri „Zadržni zvezi“	20	—			
			Za mlečne ročke	66	54	Got. koncem l. 1903	571	78			
			Odplačilo dolga na neprem. invent.	200	—						
			Odplačilo dolga na premičnem inven.	850	—						
			Gotovina 31. decembra 1903	571	78						
	10.732	74		10.732	74		4 315	06		4.315	06

Mlekarska zadruga pri Sv. Mihelu,

registrovana zadruga z omejeno zavezo, za drugo upravno leto 1903.

Člani: stanje začetkom leta 139, v upravnem letu prirastlo 43, odpadlo 0, koncem leta 182 z vplačanimi deleži v znesku K 1.092—; odpovedano: 0.

Denarni promet: K 49.070-19.

Prejemki (Debet)	K	h	Izdatki (Kredit)	K	h	Imetje (Aktiva)	K	h	Dolgovi (Pasiva)	K	h
Blag. preost. l. 1902.	210	30	Vrnjena izposojila .	1.953	79	Ter. na blagu pri zad.	35	56	Deleži	1.092	—
Vplačani deleži .	258	—	Izdatki za blago .	13 979	22	Terjatve na blagu pri nezadružnikih .	1.181	56	Izposojila	17.695	28
Pristopnine . . .	21	50	Vožnina	5 120	42	Vr. nepr. inventarja	11.212	80	Dolg na inventarju .	1 416	16
Izposojila	700	—	Inventar premični .	392	61	Vr. prem. inventarja	8 961	99	„ „ raznem . . .	79	76
Prejemki za blago .	23.321	10	Upravni stroški . .	2 548	14	Naložen denar . .	20	—	„ „ obr. od izp	382	57
Povračilo za drva in tiskovine	28	61	Obresti izposojil .	513	50	Vred. drv in raznega	280	—	„ Mühlenfordtu .	111	66
			Naložen denar . .	20	—	Gotov. 31. dec. 1903	8	83	Čisti dobiček . . .	900	12
			Pristopnina „Gosp. zvezi	3	—					23	19
			Gotov. konec l. 1903	8	83						
	24.539	51		24 539	51		21.700	74		21.700	74

Mlekarska zadruga v Škofjiloki,

registrovana zadruga z omejeno zavezo, za četrto upravno leto 1903.

Člani: koncem leta 1902 76, v upravnem letu pristopilo 0, izstopil 1, koncem leta 75 z vplačanimi deleži v znesku K 672—; odpovedano: 4.

Denarni promet: K 29.443-94.

Prejemki (Debet)	K	h	Izdatki (Kredit)	K	h	Imetje (Aktiva)	K	h	Dolgovi (Pasiva)	K	h
Blag. preost l. 1902	454	69	Izplačani deleži . .	18	—	Vrednost menice . .	7 188	79	Deleži	672	—
Izposojila	2.101	80	Vrnjena izposojila .	1.754	44	Deleži pri posojilnic	4	—	Izposojila	35 484	69
Prejemki za blago .	10 675	82	Izdatki za blago . .	8 022	36	Terjatve na blagu pri nezadružnikih .	3.708	65	Dolg na blagu zadruž	682	08
Iz c. kr. poštne hran.	2.123	22	Inventar premični .	66	29	Vrednost nepremič. inventarja	20 557	89	Dolg na obr. od izp	2 245	—
Obresti nal. denarja	6	94	Davki	80	29	Vrednost premičneg. inventarja	5 646	35			
Najemnina	80	—	Upravni stroški . .	1.882	55	Nal. denar pri c. kr. poštne hranilnici .	162	74			
			Obresti deležev in izposojil	280	—	% od tega	4	39			
			V c. kr. poštne hranilnice	1.897	54	Terjatev na najemnini	35	—			
			Gotov. 31. dec. 1903	1.441	—	Izguba	334	96			
						Gotovina 31. decem 1903	1.141	—			
	15.442	47		15.442	47		39.083	77		39.083	77

Kmetijsko društvo v Rečici ob Savinji

registrovana zadruga z omejeno zavezo, za peto upravno leto 1903.

Člani: koncem l. 1902 695, v upravnem letu pristopilo 13, izstopilo 76, koncem l. 1903 632 z vplačanimi deleži v znesku K 16.641—; odpovedano: 28.

Denarni promet: 136.795-59.

Prejemki (Debet)	K	h	Izdatki (Kredit)	K	h	Imetje (Aktiva)	K	h	Dolgovi (Pasiva)	K	h
Blag. preost. l. 1902	681	42	Izplačani deleži . .	2 722	—	Vrednost blaga . .	37 809	09	Deleži	16.641	—
Vplačani deleži . .	160	—	Vrnjena izposojila .	2 200	—	Ter. na blagu pri zad.	4.321	64	Neizpl. obr. deležev	1.270	36
Pristopnina	18	—	Izdatki za blago . .	54 310	03	„ „ nez	247	91	Izposojila	21.000	—
Izposojila	2.200	—	Vožnina	2 008	08	Vred. nepremič. inv.	10 307	79	Dolg na blagu nezd.	8.523	17
Prejemki za blago .	62 310	78	Užitnina	6	61	„ „ premič.	302	57	Dolg na obrestih od izposojil	2.958	21
Razno	180	—	Inventar nepremični	90	32	Nepovrnjen davek .	514	23	Rezerv. zaklad in %	3.321	46
Naložen denar . .	2 940	—	Upravni stroški . .	3 469	84	Delež pri „Gospodar. zvezi“	200	—	Čisti dobiček . . .	209	98
			Obresti del. in izpos	558	51	Naložen denar . .	36	14			
			Naložen denar . .	2.940	—	Gotov. 31. dec. 1903	184	81			
			Gotov. 31. dec. 1903	184	81						
	68.490	20		68.490	20		53.924	18		53.924	18

Kmetijsko društvo v Žireh,

registrovana zadruga z omejeno zavezo, za peto upravno leto 1903.

Člani: stanje začetkom leta 332, v upravnem letu prirastlo 11, stanje koncem leta 343 z vplačanimi deleži v znesku K 5.169.60; odpovedano: 0.

Denarni promet: K 135.996.43.

Prejemki (Debet)	K	h	Izdatki (Kredit)	K	h	Imetje (Aktiva)	K	h	Dolgovi (Pasiva)	K	h
Blag. preost. l. 1902	1.607	74	Izdatki za blago . .	61.444	37	Vrednost blaga . .	43.845	54	Deleži	5.169	60
Vplačani deleži . .	88	60	Voznina	2.090	40	Terjatve na blagu pri			Izposojila	18.812	95
Izposojila	2.812	95	Užitnina	564	45	zadružnikih	20.914	32	Dolg na blagu neza.	46.187	50
Prejemki za blago .	64.261	20	Inventar premični . .	220	40	Terjatev na blagu pri			Rezervni zaklad . .	3.355	26
			Pridobinski davek . .	102	70	nezadružnikih . . .	6.694	68	Obresti rez. zaklada	134	21
			Neposr. pristojbina .	—	60	Vr. prem. inventarja	789	37	Čisti dobiček . . .	356	38
			Upravni stroški . . .	2.240	07	Delež pri „G zvezi“	200	—			
			Obresti izposojil . .	562	95	Zavarovalnina . . .	27	44			
			Gotovina konec leta			Gotov. 31. dec. 1903	1.544	55			
			1903	1.544	55						
	68.770	49		68.770	49		74.015	90		74.015	90

Gospodarsko društvo v Trnovem,

registrovana zadruga z omejeno zavezo, za peto upravno leto 1903.

Člani: koncem l. 1902 928, v upravnem letu pristopilo 20, izstopilo 143, koncem leta 805 z vplačani deleži v znesku K 1.238.—; odpovedano: 1.

Denarni promet: K 424.411.71.

Prejemki (Debet)	K	h	Izdatki (Kredit)	K	h	Imetje (Aktiva)	K	h	Dolgovi (Pasiva)	K	h
Blag. preost. l. 1902	912	63	Izplačani deleži . .	255	—	Vrednost blaga . .	125.315	19	Deleži	1.238	—
Vplačani deleži . .	20	—	Vrnjena izposojila . .	22.626	24	Terjatve na blagu pri			Neizpl. obr. deležev	227	12
Pristopnine	19	40	Izdatki za blago . .	133.706	74	zadružnikih	90.437	66	Izposojila	184.343	59
Izposojila	45.104	11	Voznina	4.486	57	Vr. nepr. inventarja	97.887	82	Dolg na blagu neza.	123.260	75
Prejemki za blago .	161.338	53	Užitnina	18	27	Vr. prem. inventarja	3.212	01	Rezervni zaklad . .	8.759	40
Najemnina	421	—	Inventar nepremični	30.653	38	Naložen denar . . .	691	25	Čisti dobiček . . .	365	52
Povrnj. upr. stroški	334	12	Inventar premični . .	105	—	Deleži	206	—			
Inventar premični .	70	—	Davki plačani	1.590	54	Gotov. 31. dec. 1903	444	45			
Vzdignj. nalož. denar	4.161	49	Upravni stroški . . .	10.789	55						
Obr. nalož. denarja	46	80	Obr. delež. in izpos.	7.230	64						
			Prehodni	521	70						
			Gotovina konec leta								
			1903	444	45						
	212.428	08		212.428	08		318.194	38		318.194	38

Konsumno društvo na Vojskem,

registrovana zadruga z omejeno zavezo, za drugo upravno leto 1903.

Člani: stanje začetkom leta 36, v upravnem letu prirastlo 25, odpadlo 0, stanje koncem leta 61 z vplačani deleži v znesku K 427.—; odpovedano: 0.

Denarni promet: K 26.612.48.

Prejemki (Debet)	K	h	Izdatki (Kredit)	K	h	Imetje (Aktiva)	K	h	Dolgovi (Pasiva)	K	h
Blag. preost. l. 1902	6	30	Izplačani deleži . .	12	—	Vrednost blaga . .	1.295	78	Deleži	427	—
Vplačani deleži . .	212	—	Vrnjena izposojila . .	300	—	Terjatve na blagu pri			Neizpl. obr. deležev	13	54
Prejemki za blago .	13.158	76	Izdatki za blago . .	11.077	41	zadružnikih	381	71	Izposojila	99	94
Kapital. obr. deležev	13	54	Voznina	1.187	24	Vr. prem. inventarja	64	89	Dolg na blagu neza.	1.002	33
			Užitnina	272	68	Naložen denar . . .	200	—	Rez. zaklad, % . . .	166	16
			Inventar premični . .	24	70	Gotov. 31. dec. 1903	168	72	Čisti dobiček . . .	402	13
			Davki prehodni . . .	39	18						
			Uradni stroški . . .	269	01						
			Obr. delež. in izposoj.	35	66						
			Od prodaje živ. solj	4	—						
			Gotov. 31. dec. 1903	168	72						
	13.390	60		13.390	60		2.111	10		2.111	10

KMETIJSKO BERILO.

Vinogradništvo in vinarstvo.

Po toči poškodovane trte.

Letošnje leto provzročajo nevihte v raznih krajih mnogo škode na drevju, trtah in drugih poljskih pridelkih. Največjo škodo seveda napravi toča na trtah, kajti pri trti vzame toča navadno pridelek dveh let. Prav močno je letos potolkla v novomeškem okolišu zlasti v občinah Brusnice, Prečna, Dobrniče in deloma Šmihel-Stopiče, tako, da so moleli le goli poganjki kvišku. To je tako hud udarec, da ga vbogo ljudstvo ne more z lahka preboleti.

Pa tudi v drugih krajih na Štajerskem, Primorskem itd. je toča mnogo škode napravila.

Koder je toča že zgodaj, maja ali junija bila, tam se bodo trte še toliko popravile, da bodo vsaj prihodnje leto precej obrodile; mnogo slabše je pa, če pada toča sedaj meseca avgusta ali septembra, ko je grozdje že bolj mehko in na pol dozorelo, kajti kar ga ne pokvari, pa ne more tako dobro dozoreti, zlasti če so listi močno razcrpani, ker se jagode le malo več zdebele ter ostanejo bolj trde in kisle. V tem času se ne da nič več popraviti, zato pa naj se skuša na edino mogoči način ubraniti se toči in to je s streljanjem zoper točo. Tu bodi omenjeno, da vsaj do sedaj ni toča potolkla koder so pridno in pravočasno streljali, dočim je v neposredni bližini streljšč huda nevihta razsajala.

V kratkem hočem navesti kako je ravnati s trtami, katere toča pokvari.

Ako pada toča zgodaj, t. j. maja ali junija in če trte močno pokvari, je najbolje, če se najbolj pokvarjeni poganjki popolnoma odstranijo, ostali pa skrajšajo do popolnoma nepokvarjenega dela, če tudi na samo eno oko. To oko požene prav kmalu in do jeseni

istega leta se iz tega očesa razvije dolg in lep poganjk, ki prihodnjo pomlad pravilno na 5—8 očes obrezan, v istem poletju dobro, kot navadno zarodi. V tem slučaju se toraj zgubi letino le tisto leto, ko je toča potolkla.

Ako se tako zgodaj potolčene trte ne obrežejo na ravnokar omenjeni način, marveč puste popolnoma neobrezane, poženejo vsi poganjki mnogo malih stranskih poganjkov in tako se nima prihodnje leto nobenega zdravega in krepkega poganjka, vsled česar trta tudi v naslednjem letu nič ne zarodi in rane se tudi težje zacelijo.

Ako pa toča sedaj avgusta ali septembra potolče, ne kaže istih takoj po gori navedenem načinu skrajšati, ker če prav bi pognale druge poganjke, bi ti ne dozoreli ter bi po zimi lahko zmrznili in tako bi se imelo dvojno škodo.

Sedaj poškodovane trte je le skrajšati do polovice ter odstraniti najbolj poškodovane poganjke in stranske izrastke, da ostali les bolje dozori. Škropljenje ter eventualno tudi žveplanje, če ni grozdje že precej dozorelo, je neobhodno potrebno.

Ostale poganjke je prihodnje leto obrezati istotako kakor maja in junija pokvarjene trte, da napravijo v dotičnem poletju lep, močan les za prihodnje leto. Tak les pa morejo napraviti le popolnoma zdravi palčki ali rogači, dočim poženejo ranjeni napnenci ali šparoni prav šibke poganjke.

Da se potolčene trte hitreje in boljše opomorejo, jim treba spomladi tudi dobro zagnojiti; v rašči močno zaostale trte je dobro zaliti jih po letu z rastoplino čilskega solitra. Na vsakih 100 litrov vode se vzame 3—5 kg čilskega solitra ter se zlije vsaki trti po 10 do 15 litrov. S to razstaplino zagnojene trte si čudovito hitro opomorejo. Začno bujnejše rasti ter tudi

listje bolj ozeleni in dosledno se tudi grozdje bolje razvije.

Posebno napačno in škodljivo je grobati pokvarjene trte z še ne dobro zaceljenimi ranami. Grobanje po toči poškodovanih trt naj se vrši vedno eno leto pozneje, da se rane popolnoma zarastejo ter popolnoma dozore, ker drugače začno ranjeni deli v zemlji trohneti in taka trta s prva blede, pozneje pa sploh vsahne. X.

Naprava ribizljevega vina.

(Piše — o —)

Pred kratkem sem poskušal pri dobrem prijatelju ribizljevo vino njegovega lastnega izdelka. Bilo je izborna pijača. In vendar sem že tolikrat čul pritožbo, da se jagodna vina le nerado posrečijo. Res je sicer, da je maloktera pijača tako izpostavljena raznim boleznim kot jagodna vina, a če opazujemo pri ljudeh njihovo izdelovanje, uvidimo, da se ne drže največkrat niti temeljnih pravil umnega izdelovanja. Zato naj podam na podlagi lastnih izkušenj nekaj navodil.

Razne vrste ribizlja (rdeči, beli, črni) in ograsa ali bodečega grozdjčja dajo izvrstna vina, a iz maline, robidnice, prusnice i. t. d. ne svetujem delati vina, ker okus mnogim ni po všeči.

Trgati je treba ribizelj ko je popolnoma zrel. Bog varuj gnjijočih jagod vmes, tudi zeleni niso nič prida. Takoj ko jagod dovolj nabereš na en pot, ne skozi več dnij in si jih (če treba) opral, jih precej predelaj naprej. Važna je tu vsaka besedica.

Če hočeš dobiti veliko soka, moraš jagode, predno jih istisneš, dobro streti ali zmečkati, če nimaš druge priprave v skledi s kako leseno žlico ali pa kar z rokami. Takoj ko so jagode zmečkane, naj se iztisnejo na sadni stiskalnici.

Rebljanje ali repkanje, t. j. trganje pecljev ni potrebno, ako se delo na opisan način hitro vrši, ker v tem slučaju se pač tekočina ne more navzeti obilno čreslovine in kisline iz pecljev.

Brozga ali žonta iz ribizljevih jagod je zelo fina in za to jo je treba pri iztiskanju devati v močne, zelo snažne vreče ali pa pri manjših stiskalnicah v prtove, kojih robovi pridejo drugi čez drugega. Soka je v raznih letinah različno veliko; poprečno smemo računati po 56 do 64⁰/₀, to je od vsakih 100 kg jagod ok. 60 litrov soka, ali od 10 kg jagod 6 litrov soka.

Zdaj pride najvažnejše delo, (če se čedno ravna, ni treba precejevati soka, se tudi grozno nerad) namreč dodavanje vode in sladkorja. Ker ima sok ribizljev veliko preveč kisline — do 30⁰/₀₀, — zato je treba kislino stanjšati z vodo. Večina dosedanjih receptov za napravo ribizljevega vina ima to napako, da predpisuje veliko preveč vode. Da so vina potem prazna, pusta, z neharmoničnim okusom po špiritu ali po sladkorju, je umljivo. Posebno pa so taka vina nagnjena k vsem vinskim boleznim, kajti kipenje je zelo počasno, pred vsem dobijo rada neprijeten vonj po mišjem.

Kadar pridevamo sladkor, se vprašaj: Hočeš imeti navadno namizno ali pa finejši liker-vino. Namizno vino dobi samo toliko sladkorja, kolikor ga je potreba, da se doseže primerna stopinja moči (alkohola), likerno vino pa ga dobi v izobilju, zato da se ohrani sladko in pa ker bi imelo sicer pri visoki stopinji alkohola žgoč okus. Pri obeh se je varovati preobilnega sladkorja, da ne postane ali namizno vino premočno ali pa liker presladak. Sladkor se prideva obenem z vodo najbolje v nji stopljen; pri tem treba pomisliti, da zavzema 1 kg sladkorja 0.6 l (⁶/₁₀ litra) prostora v sodu. Likerna vina dobe s prva samo toliko sladkorja, kolikor ga je po-

treba za kipenje, poslade se šele pozneje. Po lastni skušnji priporočamo sledeče mešanice za rdeče ribizljevo vino:

Za ribizljev liker: 1 liter soka in 1¹/₂ litra vode, če je sok zelo kisel smemo iti do 1³/₄, najvišje do 2 l vode. Na 1 liter te zmesi pridenemo pred kipenjem 33 dek sladkorja. Po končanem kipenju vino navadno osladimo in devamo na vsakih 100 litrov tekočine 2 do 6 kg sladkorja.

Za namizno vino pa vzamemo na 1 l soka 1³/₄ l vode, pri zelo kisljih jagodah 2 l vode. A sladkorja vzamemo precej manj, na 1 l zmesi po 15 do 18 dek, kakor želimo šibkejši ali močnejši vino.

Zdaj pride vrenje na vrsto. Kipi lahko mošt ali v steklenicah ali v sodu. Pri trgovcih se dobe po ceni zelo pripravne steklenice za to, t. zv. baloni za kisline. A treba jih je pred porabo dobro izmiti s toplo vodo, v kateri je soda in pepel, ali nekoliko žveplene kisline. Tudi sodove je treba nekaj dni preje dobro izmiti s kropom, v neznažnem sodu se okus gotovo pokvari.

Pri kipenju se dela vsled močne tvorbe ogljenčeve kisline precej pen, zato kipelnih posod ne smemo do vrha napolniti, ampak pustimo ¹/₅ soda praznega, nekako eno dlan širok prostor.

Ker se nahaja v zraku velika množina organizmov, ki nam mošt lahko pokvari, ako pridejo vanj, zato je treba kipelne posode, precej ko so napolnjene neprodušno zapreti. Ogljenčeva kislina, ki se pri vrenju razvija mora imeti prosto pot, da more ven na prosto. Zato je najbolje ako si kupimo kipelno veho.* Še enostavneje in ceneje pa si napravimo tako veho sami. Dobodi ali kupi si za droben prst debelo stekleno cevko okrog 1 dm dolgo; prevrtaj veho sodovo skozi sredo in vtakni skozi luknjo ste-

kleno cevko. Na to zabij veho neprodušno na sod, zalij stik med veho in cevko z voskom, da tu ne bo mogel zrak v sod, napni na gorenji del kavčukovo cevko 1 dm dolgo, koje prosti konec vtakni v kozarec z vodo napolnjen.

Vino začne vreti v par dneh, preje ali pozneje, kakor je mošt sestavljen in kakor so kvasne glivice boljše ali slabše. A čim počasnejše se kipenje vrši, toliko slabejše bo vino, ker imajo škodljivi organizmi čas in priložnost, da se v moštu razvijejo.

Kar zadeva toplino, je pomniti, da vro jagodna vina najbolje pri 20⁰ Celzija. Ta toplina pa vlada po leti večinoma v spodnjih prostorih hiše, vežah i. t. d.

Ko je mošt popolnoma pokipel (to se pozna na tem, da iz kavčukove cevke v vodi ne vhaajo več mehurčki, kakor mej vrenjem), pride v klet, se zalije do vrha a kipelna voha se še vedno pusti gori, ker je mogoče, da začne vino znova pomalem vreti.

Pretakajo se jagodna vina prvi-krat ne prezgodaj in sicer: lahka namizna vina konec novembra, začetkom decembra, težja decembra—januarja, jagodni likerji šele februarja. Pretakamo jih najbolje z gumijevim šlahom, ker sicer vina ne moremo ostro ločiti od tropin. Tropine lahko precedimo (filtrujemo) in porabimo za dopolnilno vino.

Drugokrat pretakamo kmalu po prvem, konci aprila, začetkom maja, predno nastopi toplo vreme, drugače se drože dvignejo in vino dobi okus po njih ali celo po gnjilobi. Vedno je treba paziti, da je posoda polna. Temeljna napaka pri jagodnih vinih je, če jih devamo prekmalo v steklenice. Pred enim letom nikakor ne, likerjev pa ne pred 2 letoma.

Ko smo vino v drugo pretočili, ostanejo do prihodnje spomladi nedotaknjena, t. j. do februarja ali marcija; zrela namizna vina lahko pretočimo zdaj v steklenice.

* Dobijo se v vinarski šoli v Klosterneuburgu pri Dunaju.

Je-li vino zrelo za v steklenice poskusimo tako: En liter si ga natočimo in pustimo v topli sobi stati 24 ur. Če ostane vino neizpremenjeno, se lahko naliže v steklenice, drugače ga še enkrat pretočimo v drug sod. Likere v tem času vselej pretakamo v tretjič. Steklenice je treba dobro zamašiti z najboljšimi zamaški, jih zaliti s pečatnim voskom, prevezati z žico in čez se poda lepa stanijolova kapica.

Ako izpolnimo vse te nauke od trgatve do konca, tedaj moramo dobiti trpežno, fino jagodno vino, ki si ga lahko sleherni napravi brez vsake umetnije.

Živinoreja.

Zakaj kokošarstvo na kmetih tako malo nese?

Splošno je znano, da se skoro nobena vejica v kmetijskem gospodarstvu tako zelo ne zanemarja kot perotninarstvo, katero mnogi kmetje gledajo po strani, kakor kakega pastorka. Kot dobiček od svoje perotnine smatra gospodar to, da je v njegovi kašči nekoliko menj žita, kot bi ga bilo lahko, da bi imel pa od kokoši kakšen naravnosten dobiček, tega ne vrjame in največkrat ima tudi prav; kajti način po katerem se pri nas na kmetih glešta perotnina, nikakor ni rentabilen, kakor hočemo v naslednjem dokazati.

Ako stopiš na kmečko dvorišče, vidiš pač precejšnje število perjadi, toda ako pogledaš natančneje, vidiš, da so živali slabe vrste. Zmes vseh možnih vrst, vsake velikosti, po večini že precej stare živali prebivajo na sicer čednem, lepo urejenem dvoru.

Pred vsem je tu krvno sorodstvo, samemu sebi pripuščeno dela tukaj škodo in ki sicer dobro plemenko žival v letih oslabi in izrodi. Posledica tega je, da so živali vsled večletnega parjenja v bližnjem sorodstvu vedno menj rodovitne, tako, da je nazadnje med

100 živalmi komaj še ena, ki poplača stroške za svojo krmo.

Z neprestanim parjenjem v bližnji krvi dobimo ne le slabe jajčarice, ampak tudi meso ne gre na tako žival in trpi na dobroti.

Pri živini je kmet že precej spoznal veliko korist osveženja krvi in vendar bi se dalo to ravno pri perotnini doseči s prav majhnimi stroški, treba le dobiti od drugodi novega petelina. Pa tudi s prestarimi kokošmi proč. Ko je legla kokoš 3 leta, tedaj je njeno mesto lonec za juho, ker je večinomajec že izleženih, tako da doseže v 4. in 5. letu komaj število 100. Da, jaz mislim, da mora biti glavna skrb umnega perotninarja s primernim izbiranjem plemenskih živalij in pripravnim krmljenjem pripraviti živali do tega, da v prvih 3 letih izležejo večino svojih jajec, ki znašajo povprečno 600. Potem bo kokošjereja tudi dobičkonosna.

En vzrok nerentabilnosti sedanje košjereje so tudi kurje grede. Navadno so to kaki temni brlogi v kakem kotu, polni grozne nesnage in živi od mrčesa.

Ravno v kokošarstvu je prva reč snaga, brez nje je vse zastoj. Tudi kokošnjaki ne smejo po zimi biti premrzli, dati se morajo prezračevati in lahko očediti. Zelo važen faktor za lego jajec je tudi toplota. Poskrbeti je, da se morejo živali tudi ob slabem vremenu in po zimi prosto pregibati. V tem prostoru, kjer kokoši po poljubnosti brskajo v pesku se jim napravijo tudi gnezda za lego jajec in se jim poklada piča. Ta prostor mora biti prostoren (za kokoš 1 m²) izračen, tudi svetel, a zmrzovati ne sme v njem. Potresen naj bo po leti s peskom, po zimi pride vrhu tega lahko še lega rezanice ali plev. V brskališču naj bo tudi posoda z vodo, ravno tako zaboječek z apnom ali apnenim ometom.

Glavna skrb pri kokošjereji, ako hočemo, da nam bo kaj nesla,

pa mora biti krmljenje. Pregovor pravi: krava pri gobcu molze, kura pa pri golžunu nese. Mnogi mislijo, da si čez poletje kura lahko sama nabere dovolj piče, da je torej nepotrebno ji kaj pokladati. Toda ta misel je napak.

Pač najde kokoš, posebno ob žetvi mnogo krme, vendar je pa tudi sedaj majhen pridevek hrane zjutraj in zvečer velike važnosti. Popolnoma napačno pa je krmljenje po zimi, ko se meče kokošim večinomajec zadnje žito ali smeti. Kokoš namreč je vsežrka in potrebuje tudi živalske hrane (mesa). Samo zrnata piča je tedaj preveč enostranska, ker dobivajo živali po večini samo škrob (ogljikove vodane) dočim jim je za tvoritev jajec v prvi vrsti potreba beljakovin.

Poleg tega je izključno krmljenje z zrnjem tudi veliko predrago, ker stane eno jajce (če jih znese kokoš povprečno 120 na leto) pri krmljenji s pšenico okrog 7 vin., pri onem z ječmenom 8 vin., dočim dobimo mi zanje le po 5 vin. povprečno ali pa še menj. Zato pokladajte kokošim zjutraj pravilno zmešano pičo iz krompirja, otrobov, mesnih odpadkov ali mesne moke, dočim naj se zvečer vrže nekoliko žita.

V kratkem si lahko zapomnimo te-le točke, na katere je treba paziti, ako hočemo zboljšati domače perotnistvo:

1. Proč z vsemi starimi živalmi, kakor tudi onimi, ki slabo neso in naročimo si mesto tega jajec za valitev od solidnih kokošjerejcev. Jajca za valjenje, posebno od dobrih jajčaric laške pasme oddaja mej drugimi tudi šola Otterbach pri Schärdingu na Gorenjem Avstrijskem.

2. Ogibati se je plemenitve v bližnjem sorodstvu in treba je večkrat kri obnoviti z nabavo čistokrvnih eno- ali dveletnih laških petelinov.

3. Skrbimo za dobre kokošnjake, za dobro krmo in gleštanje.

Velikega pomena je tudi, da si izredimo kokoši, ki neso po zimi, kar dosežemo s zgodnjo valitvijo (zadnji čas marcij, april).

Bistričan.

S p l o š n o.

Kurja slepota.

Dva moža gresta preko polja; vreme je bilo precej soparno in pot še dolga. Na cesti je ležala konjska podkev; prvi jo vidi, pa se ne zmeni zanjo, drugi pa jo skrivaj pobere, jo proda prvemu kovaču v vasi za 10 v. in si kupi tudi skrivaj za nekaj vinarjev črešenj.

Ko gresta naprej, zaostane prvi za nekaj korakov zadej, drugi ki je korakal pred njim, pa zoblje svoje črešnje in spusti od časa do časa po eno črešnjo na tla. Če tudi je bil njegov tovariš zelo truden, vendar se je sklonil za vsako črešnjo, ki jo je ugledal na tleh. Na podkev revček ni porajtal in zdaj se je rad upognil desetkrat, da pobere črešnje vredne 2 vin!

Če tudi je ta zgodbica zelo priprosta vendar tiči v njej mnogo modrosti za življenje.

Nekoč sem se razgovarjal z jako pridnim in marljivim gospodarjem. Ta se mi je pritoževal ne nad veliko vročino, pač pa nad slabimi časi; tožil je nad hudim bremenom obrestij, kajti na njegovi domačiji je bilo najmenj 10.000 K dolga.

„Davki in obresti požro vse, in vedno lezem, bolj v dolg, nego iz njega!“ tako so zvenele njegove besede.

„Glejte, ljubi Pristavnik“, pravim jaz, „jaz vem za vas nekaj dobrega. Vi porabite mleko vaših krav za narejanje masla in za rejo prešičev; ako računate, tedaj morate priti na to, da vam na ta način zadene mleko največ po 12 v. za liter. Do L. imate samo 40 minut v mesto, tam stane 1 l mleka 20 vin.; pošljite vsaki dan služkinjo s samo 25 l mleka v L.,

tedaj imate dobička s tem 25 krat 8 v., to je 2 K na dan, to znaša približno vaše davke in obresti; mlečno vrednost 12 v. za 1 l, to je 25 krat 12 v. ali 3 K na dan, pa lahko porabite za nakup močnih krmil za prašiče.“

„S tem bi imel veliko preveč sitnostij,“ je odgovoril kmet. Nima potrebnih posode, tvorniški delavci v L. nimajo denarja; hlapec in dekla bi imela za ta opravke premalo veselja, i. t. d.

Taki so bili izgovori in vedel sem da govorim gluhim ušesom.

Kar je bilo pristavniku pretežavno tega se je lotil nek manjši kmet. Ta je imel 1½ uro do L., a njegov mlekarski voziček je bil vsaki dan na cesti in mali denarni studenček ni nikdar usahnil, pomagal je možu do blagostanja in pozneje celo do lepe hiše Pristavnikov, ki je imel svoj čas kurjo slepoto.

V neki vasi je svet tako razkosan, da ima vsak kmet po en kos skupaj kot kako dolgo rjuho; ob tem pasu pelje pot, po kateri sme voziti samo lastnik, ki jo mora seveda tudi sam oskrbovati. Je-li je taka razdelitev zemljišč pametna, o tem se nočemo prepirati, toliko je že res, da mora skrbeti vsak kmet samo za svojo pot.

Eden izmed teh, ki se je zdel sam sebi posebno premeten, ni storil za svojo pot dolga leta prav nič. Kolovoz je postal sčasoma tako globok, da voza nikoli ni bilo dobiti iz njega. Pri vsaki vožnji je dedec dvakrat robantil; prvič, kadar se je voz v neki močvirni kotanji pogreznil do osij, in drugič, kadar je moral voziti preko velike skale. Na teh dveh mestih je mož že nešteto krat privzdigoval iz vse moči, raztrgal marsikako verigo in večkrat strl kolo in soro. Morebiti bi si bil nekoč zlomil tudi tilnik, da ni izročil hiše svojemu zet. Ta pa ni imel kurje slepote: precej po prvi vožnji je razdrobil skalo in je z gramozom

iz nje izpolnil močvirno globel. Ta je vozil ne samo potem, ampak v celem gospodarstvu mnogo lepše, zato ker je imel oči. Ne imeti kurje slepote in svoj dobiček takoj uvideti, to je dar ki ga ima vsak.

„Saj ni treba, da bi se moralo precej kaj zgoditi!“ je rekel kmet, ko je šel od svojega voza v prodajalno, da spije kozarček grenkega. Naložil je bil v mestu za trgovca nekaj blaga in si s tem prislužil voznino in malo južino. Toda voli, ki so sicer radi stali, so ravno danes zbežljali vsled hudih brencljev in komarjev in predno je prišel mož iz veže, se je prekucnil voz in živina po precejšnji strmini navzdol. Živalim se po sreči ni zgodilo nič hudega, toda voz je bil razbit: vsekako draga južina za ubogega kmeta!

V neki hiši so imeli mesno sušilnico nekaj pokaženo, miši so prihajale notri in gospodar si ni vzel toliko časa, da bi nedostatek odpravil. Zato so pa žrle miši z veliko slastjo njegova plečeta in slanino in on je glodal poleti s studom obrane kosti, če je hotel.

„Kakor kaže bo še dalje časa lepo“, si je mislil Pogačar in šel brez potrebe na semenj mesto v senožet mrvo spravljat. Zgubil je drag dan, v katerem bi bil lahko vse pokošeno seno spravil pod streho. Postal je „pusto“ vreme in krma je prišla šele čez en teden veliko slabša domov.

„Zdaj je ravno prava vlaga, brzo posadite peso“ je rekel Besničan in vse je šlo na delo. Drugo jutro je bilo nebo jasno; drugi kmetje so vozili vodo na polje in zalivali rastlinam precej za rana. Naš Besničan pa se je dobro spoznal na vreme. Tamle za hribom vstajajo meglice, gotovo dobimo danes še nevihto, tako je modrina mislil, in res je dobro ugibal. Že okoli poldneva so se dvignili na nebu grozeči oblaki, pozneje se je bliskalo in grmelo in naš možakar se je že smejal nad svojimi sosedi, ki so

zjutraj tako pridno zalivali. Toda smeh je bil prezgoden, kajti če tudi je bila nevihta blizu in je dobila okolica veliko dežja, je ostala vendarle njegova njiva s peso popolnoma suha. Ker se je zopet popolnoma ujasnilo, se je moral naš gospodar ozreti po novih sadikah, je imel novo delo s sajenjem, je moral zelo veliko prilivati in njegova pesa ni bila z daleka tako lepa kot ona njegovih sosedov. Takrat si je naš znanec dobro zapomnil pravilo: „Andrejče, potrebnega dela nikol ne odlašaj!“

V življenju sploh velja geslo: „Glej naprej, da si kaj pridobiš, oziraj se pa nazaj, da pridobljenega ne zapraviš!“ Ksaverij.

Navodilo, kako je sestavljati poročila o letini

je naslov majhni knjižici, ki jo je spisal tajniški pristav c. kr. kmetijske družbe kranjske gosp. Fr. Štupar ter jo je izdala kmetijska družba kot 3. zvezek „Kmetijske knjižnice“. Knjižica je sicer namenjena v prvi vrsti stalnim družbenim poročevalcem o letini, ki jo dobijo svoječasnno brezplačno, a njena vsebina je taka, da mora prav priti vsakemu, ki ne gospodari samo z roko, temveč tudi z glavo. Slovenci nismo do sedaj imeli nobenega spisa, ki bi na drobno poučeval, kaj se prideluje in kaj se da pridelati na njivah, travnikih i. t. d., zato je ogromna večina naših gospodarjev glede tega tavalna popolnoma v temi, in le težko je bilo dobiti pravih podatkov za sestavo letnega poročila o letini. To je vzrok, da se je družba odločila izdati tak spis, ki bo pa tudi vsakemu umnemu gospodarju prav hodil, če bo hotel narediti preudarek o svojem gospodarjenju in če bo hotel kaj ukreniti za povzdigo svojega pridelovanja. Pisatelj ima kot dober poznavalec naših razmer in kot mnogoleten sestavljalec poročila o letini najboljšo skušnjo, kako je

bilo tak spis sestaviti, zato se mora priznati, da je knjižica spisana zelo poljudno, razumljivo in zanimivo in da je najiskrenejšega priporočila vredna. Knjižica se dobiva pri c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani po 20 h s poštnino vred. Najpreprosteje se knjižica naroča s pismom, ki se mu pridene za 20 h pisemskih znamk.

Kava in zdravje.

Dokaj preporno vprašanje, ali je kavina pijača res nezdrava, so večinoma družine že razrešile tako, da zrnato kavo, dražeco živce, pijo samo s primesjo Kathreinerjeve Kneippove sladne kave. S svojim okusom zrnate kave napravi Kathreinerjeva Kneippova sladna kava kavino pijačo milo in ljubko; poleg tega je zaradi znanih sladovih dobrodejnih lastnosti koristna zdravju. Zato se izkazuje povsod, kjer je zdravnik docela prepovedal zrnato kavo, za edini primerni nadomestek; saj je okusna, lahko prebavna, redilna in krvotvorna. Kathreinerjevo Kneippovo sladno kavo je priporočati prav posebno otrokom, bolnikom in slabotnim osebam; pijo pa naj jo čisto.

Razpis!

Na kranjski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu z dveletnim slovenskim poukom je oddati pet deželni ustanov za prihodnje šolsko leto 1904/1905 (oz. tudi za 1905/1906), ki se začne dne 3. novembra t. l.

Pravico do teh ustanov imajo sinovi kranjskih kmetovalcev in vinogradnikov, ki so vsaj 16 let stari, čvrstega zdravja, ter so z dobrim uspehom dovršili ljudsko šolo. Prednost gre tistim mladeničem, ki ostanejo, dovršivši šolo na Grmu, gotovo na svojem domu in se bodo pečali s kmetijstvom, vinarstvom in sadjarstvom.

Učenci z ustanovami imajo hrano, stanovanje in pouk v šolskem zavodu brezplačno, za obleko, živотно perilo, obuvalo in za šolske potrebščine pa si morajo sami skrbeti.

V šolo se sprejemajo tudi plačujoči in zunanji učenci.

Plačujoči učenci plačujejo za hrano po 60 h na dan in po 40 K šolnine na leto ter stanujejo brezplačno v zavodu. Za vse druge potrebščine si morajo sami skrbeti.

Zunanji učenci (eksternisti) stanujejo zunaj zavoda in plačujejo po 40 K šolnine na leto.

Vsi učenci imajo uniformo, ki jo morajo sami plačati.

Hrano je plačevati naprej v mesečnih obrokih, šolnine pa v dveh letnih obrokih tudi naprej.

Prošnje svojeručno pisane in kolkovane s kolekom za 1 K, je poslati do 10. septembra t. l. vodstvu kranjske kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu.

Vsaki prošnji je priložiti rojstni list, izpričevalo o dovršeni ljudski ali kaki višji šoli, zdravniško potrdilo o trdnem zdravju in izpričevalo županstva in župnega urada o lepem vedenju prosilcu.

Prošnji za sprejem proti plačilu je pridejati obvezno pismo (reverze) starišev, oziroma varuha zaradi vzdrževanja učenca.

Vsak prosilec mora delati sprejemno izkušnjo iz slovenskega jezika in iz priprostega računstva. Od uspeha te izkušnje je odvisen sprejem v šolo.

Kdaj bo delati sprejemno izkušnjo, naznani vodstvo vsakemu prosilcu posebej.

Učenci, ki dovrše šolo z dobrim uspehom, imajo pri vojaščini pogojno pravico le do dveletne prezentne službe. Ako namreč zadoste svojim vojaškim dolžnostim prve dve leti brez graje ter dokažejo, da bodo po izstopu prezentne službe kmetovali na svojem ali svojih starišev domu, smejo na podstavi odredbe vis. c. kr. vojnega ministerstva z dne 22. julija 1895, števil. 4643, prositi proti koncu drugega leta, da se jim odpusti tretje službeno leto.

Deželni odbor kranjski.

V Ljubljani, 27. julija 1904.

Priporočila se: Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbam zvonov.
Edini domači zavod te stroke: Ljubljana, Medjatova hiša.

Poljske miši ugonobijo se popolnoma s preparatom, ki stane na Dunaju z zavitkom vred 1 kg 250 K, 5 kg 10 K, 25 kg 40 K, 100 kg 140 K, proti poštnemu povzetju. Mnogo zahval. Licenca za strup nepotrebna. Dobi se samo pri W. Paris, Wien VII/1. Postfach.

Zahtevajte

v svoj prid vselej

pristno Kathreinerjevo
Kneippovo sladno kavo

samo v zavojih z varstveno znamko
župnika Kneippa in z imenom
Kathreiner ter se skrbno izogibajte
vseh manj vrednih posnemkov.

206 20—14

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi varne

blagajne

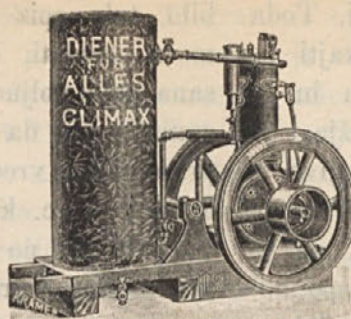
prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik Raiffeisnovih posojilnic

Dunaj, I., Franz Josepha-Quai št. 13.

210 24-14

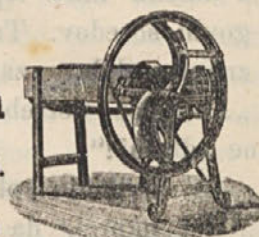
Amerikanski motor na bencin

najspodobnejši motor za kmetijo in rokodelce, ker je jednostaven in zanesljiv ter malo stane, kar se pri nobenem drugem motorju ne doseže.

Več motorjev od nas že tekó pri poljedelcih, koji so nam za iste prav hvaležni, ker z njim mlati, rezanco reže, drva žaga in sploh opravi vsako delo za majhen denar.

Najboljše poljedelske stroje, kakor:

mlatilnice, slamoreznice, gepeljne, čistilnice, mline in preše za sadje in grozdje itd.

Železo, traverze, železniške šine, cement, štorje za strop in vso potrebščino za stavbe, okov in orodje ter pozlačene nagrobne križe se dobé najceneje pri

224 x—1 Karol Kavšeka nasled.

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in zaloga poljedelj. strojev
Ljubljana, Dunajska cesta št. 16.

Nad 360.000 v rabi!

Nad 600 prvih odlikovanj!

218 12—6

Delniška družba Alfa-Separator

Zaloga za južne dežele:

v Gradcu, Annenstrasse 26.

Prosim berite!

Prosim berite!

Radovoljno Vam potrdim, da so od Vaše cenjene tvrdke za našo mlekarno postavljeni stroji, in mlekarske oprave sploh najboljše kakovosti in nas v vsaki svrhi popolnoma zadovoljujejo. Z opravičenim ponosom se zato lahko sklicujete na tukajšno mlekarsko opravo, katera se gotovo lahko prišteva k najmodernejšim delovršbam.

Spoštovanjem

Deželna mlekarina in šola za sirarstvo

v Kromerizu, Moravsko.

Kromeriz, dne 20. maja 1903.

Anton Liska, l. r. ravnatelj.

Popolne oprave za mlekarne na roko

in na silo: Aparate in posode.